

Missuppfattad motvind 2025

Ett peerpointing-projekt om sociala
missuppfattningar kring elförsörjning

RAPPORT SEP 2025

- Fokus på vårens riksrepresentativa undersökning
- Råd och idéer för resultatspridning

Missuppfattad motvind är ett projekt initierat av Peerpointing
- en grupp bestående av: Anthesis, Felfritt, Studio Berget och Green
Mind. Datainsamling av Indikator Opinion. Maj 2025 – juni 2025.
Mer om Peerpointing: [Linkedin.com/company/peerpointing](https://www.linkedin.com/company/peerpointing)

FELFRITT Green Mind

Anthesis Studio Berget

I samarbete med:

Med finansiering av:

 Fred. Olsen Renewables

 BayWa r.e.

 Tekniska
verken

 eolus®

 Fu-Gen

Sandvikens Kommun

Sponsorer:

 Höganäs

 Vestas®

 Eurowind
Energy™

Tack till Göteborgs Universitet, Energikontor Väst och
IVL Svenska Miljöinstitutet för kvalitetsgranskning av enkäten.

Vi påverkas i hög utsträckning av vår uppfattning av vad andra tycker. Sociala missuppfattningar kring opinionen kan därför leda till beslut som få egentligen önskar och som är svåra att ändra. Detta gäller inte minst när kapitalintensiv kraftproduktion ska byggas för klimatomställningens och elektrifieringens skull.

I projektet¹ **Missuppfattad motvind 2025** har vi undersökt kommuninvånares och lokalpolitikers förståelse av opinionen vad gäller elförsörjning. Vår riksrepresentativa opinionsundersökning liksom inzoomningar på invånare i vissa utvalda kommuner utfördes i maj–juni 2025.

Utöver de huvudsakliga resultaten till höger och några ytterligare fynd och insikter presenterar denna rapport bakgrund, metod och olika sätt att använda resultaten i kommunikationsaktiviteter.

¹ Ett peerpointing-projekt – en metod för att identifiera och motverka sociala missuppfattningar.

Huvudsakliga resultat

1. Majoriteten vill ha mer vindkraft i sin kommun, men invånarna tror inte det – och underskattar särskilt stödet på landsbygden.
2. Stödet för dagens kommunala veto kring vindkraft är begränsat men överskattas stort.
3. Även kommunpolitiker underskattar stödet för mer vindkraft.
4. Förståelsen för opinionsläget kring kärnkraft verkar betydligt bättre än kring vindkraft.

Forskning visar att en överväldigande majoritet i många länder vill skynda på klimatomställningen.² Samtidigt underskattar vi ofta hur starkt våra medmänniskor delar denna vilja. Eftersom våra beteenden och åsikter i hög grad påverkas av vad vi tror att andra tycker och gör kan sådana underskattningar leda till att folkviljan inte följs.

I energiomställningen är samspelet mellan väljare och politiker avgörande. För att driva fram den nödvändiga utbyggnaden av fossilfri el – parallellt med energieffektivisering – kan mätning av hur pass god förståelsen är för hur allmänheten ser på olika kraftslag underlätta de politiska besluten och göra omställningen snabbare och smidigare.

Av denna anledning initierade Peerpointing-initiativet projektet. Green Power Sweden (tidigare Svensk Vindenergi) står för central stöttning. Även Svensk Vindkraft stöttar projektet. Övriga finansiärer och sponsorer deltar med vindkraften som utgångspunkt och med intressen både på riksplanet och i specifika kommuner.

Har du frågor om undersökningen? Kontakta oss!

Tim Isaksson - Klimatstrateg / Felfritt
timisaksson@protonmail.com

Erik Gråd - Forskare och konsult / Anthesis
erik.grad@anthesisgroup.com

Maria Stenström - Påverkansarbete /
Green Mind / 2030-sekretariatet
maria@green-mind.se

Mattias Adolfsson - Påverkansarbete /
Green Mind / mattias@green-mind.se

Anna Kolback - Tjänstedesign, hållbar
omställning, kommunikation / Studio Berget
anna@studioberget.se

² Se t.ex. Peerpointing-initiativets rapport från mars 2025. Den hittas på [linkedin.com/company/peerpointing](https://www.linkedin.com/company/peerpointing)

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

*Det är nog bara jag
som inte håller med*

Pluralistisk ignorans är ett socialpsykologiskt fenomen där individer felaktigt tror att deras egna åsikter, känslor eller beteenden skiljer sig från gruppens normer, trots att många i gruppen faktiskt delar samma uppfattning.

Sociala missuppfattningar: Mekanismer, relevanta exempel och potentialen i att motverka

Pluralistisk ignorans är ett socialpsykologiskt fenomen där en grupp i genomsnitt har en felaktig bild av sig själv vad gäller exempelvis åsikter, känslor eller beteenden. Detta kan leda till att människor som egentligen tycker som de flesta anpassar sig till vad de felaktigt tror är den dominerande uppfattningen. En följd kan vara att de därför undviker att uttrycka stöd för en viss energilösning, eftersom de p.g.a. vad de har sett i sina mediakanaler eller hört i närområdet tror att den är impopulär.

Ett slående exempel är att 72 % av svenskarna svarade ja på att de skulle vara villiga att bidra med 1 % av hushållets inkomst varje månad för att motverka global uppvärmning – men samtidigt i genomsnitt trodde att andelen bara var 44 %. Liknande underskattningar av andras betalningsvilja sågs i samtliga 125 länder som ingick i studien³. Dessutom uppskattade deltagare på en FN-miljökonferens den globala ja-siffran på 69 % till att vara bara 37 %⁴.

³ Andre m.fl, 2024 ⁴ Fang, Ettinger, Innocenti, 2025. ⁵ Sparkman, Geiger, Weber, 2022; Sparkman m.fl, 2025.

På policynivå har stora missuppfattningar dokumenterats kring genomgripande klimatstyrmedel t.ex. i USA⁵ och Luxemburg⁶, ofta med det särskilt förvanskande fenomenet av uppfattat minoritetsstöd trots faktiskt majoritetsstöd – en ”tvärtomuppfattning”.

Ett nära besläktat och delvis överlappande fenomen är **falsk konsensus-effekten**, där människor överskattar till vilken grad andra tycker, tror och agerar som dem. Med andra ord att vi tror att våra egna åsikter och handlingar är mer representativa för en grupp än de faktiskt är. Denna missuppfattning kan få en person att hålla fast i en attityd längre än den annars hade. Exempelvis överskattade⁷ motståndare till havsbaserad vindkraft på amerikanska östkusten hur utbredd deras egna uppfattning var. Det var t.o.m. så att republikaner överskattade motståndet bland sina partivänner.

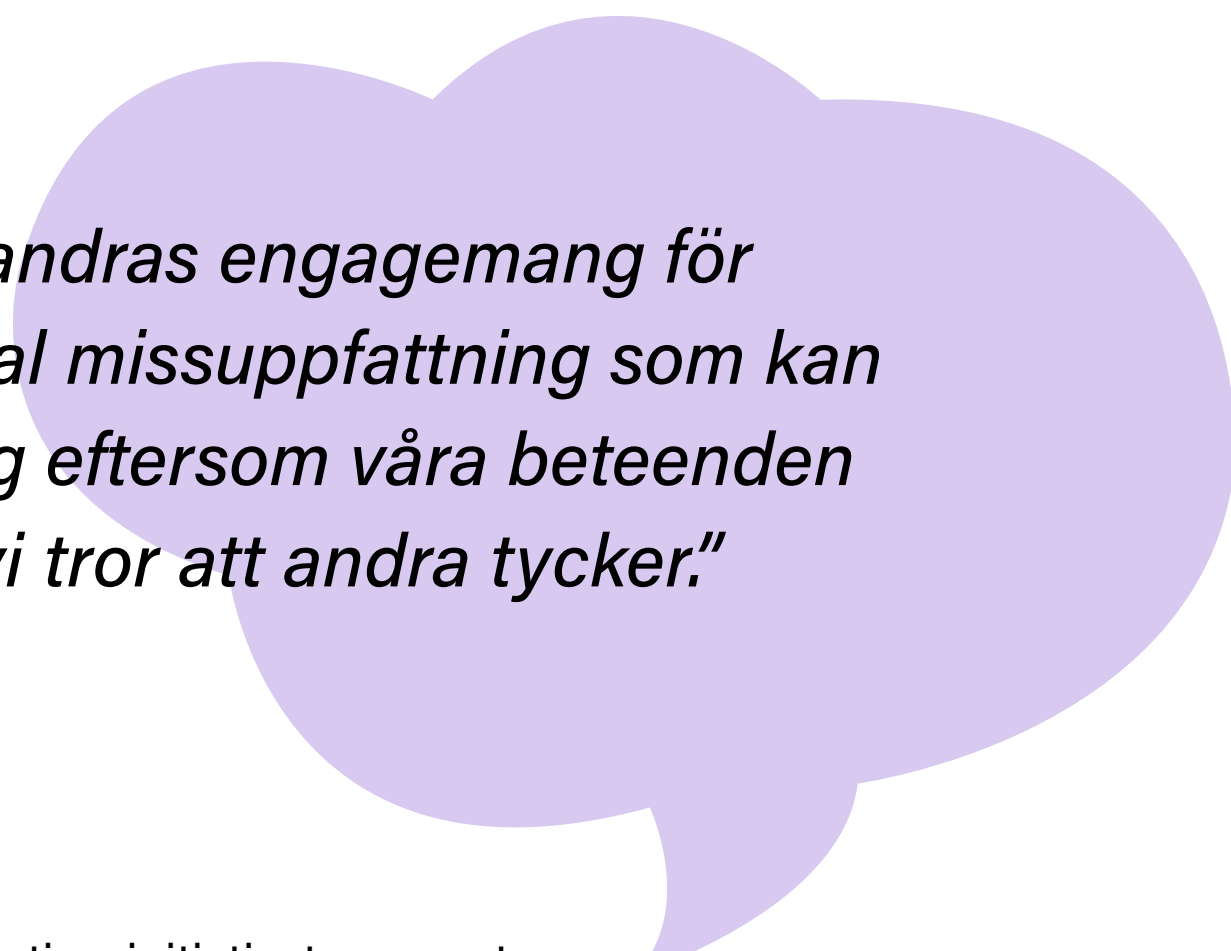
⁶ Jiang-Wang m.fl., 2025 ⁷Sokoloski, Markowitz, Bidwell, 2018

Orsaker till dessa **sociala missuppfattningar** kan bl.a. vara att vi tenderar att umgås med människor som liknar oss själva, att vi använder våra egna tankar och handlingar som en mall för att förstå andra, att vi lättare tar till oss information som bekräftar våra världsbilder än vad vi gör motstridig information, att vi tenderar att tro att vi själva är bättre än genomsnittet eller att vi har våra filterbubblor i ett polariserat medialandskap. Ibland kan det slå väldigt fel: Trots att 72 % av den brittiska allmänheten är för mer landbaserad vindkraft i ens område tror parlamentariker att det bara är 19 %⁸. Det var en betydligt större underskattning än vad allmänheten hade, vilket preliminära resultat från en stor tysk studie också visar om betalningsvilja och koldioxidskatt⁹.

Oavsett varför de uppstår leder sociala missuppfattningar till problem. En demokrati fungerar inte väl om beslutsfattarna har avsevärt felaktiga bilder av vad invånarna vill. Forskarna bakom Nature Climate Change-studien rekommenderar kraftfulla politiska och kommunikativa åtgärder. De menar att en mer rättvisande förståelse för våra medmänniskor kan leda till betydande positiva effekter.

⁸ Climate Barometer, 2024 ⁹ Sevincer m.fl., 2025 ¹⁰ Andre m.fl., 2021 ¹¹ Mildemberger, Tingley

Det finns evidens för att det vi kallar **peerpointing** – att identifiera sociala missuppfattningar och sen motverka dem – får effekt. Klimatrelaterade exempel från två amerikanska studier handlar om ökad villighet att allokera vinstpengar till klimatinitiativ¹⁰ och ökat stöd för ett globalt klimatavtal¹¹. Andra exempel sträcker sig från minskat skattesmitande i Australien¹² till minskat riskbeteende hos danska mellanstadieelever¹³.

”Vi underskattar andras engagemang för klimatet – en social missuppfattning som kan bromsa förändring eftersom våra beteenden påverkas av vad vi tror att andra tycker.”

Citat från Malmö stad ang. Peerpointing-initiativets rapport
”Vi vill mer än vad de flesta tror” där bland annat Malmö stad deltog.¹⁴

¹² Wenzel, 2005 ¹³ Balvig, Holmberg, 2011, ¹⁴ Sociala kanaler, 17 mar 2026

I en känd studie¹⁵ dokumenterade forskarna att unga gifta män i Saudi-arabien å ena sidan själva hade övervägande positiv inställning till kvinnligt deltagande på arbetsmarknaden – men å andra sidan trodde att stödet bland andra saudiska män var begränsat. När forskarna berättade för männen om dessa missuppfattningar ökade antalet kvinnor som sökte, intervjuades och anställdes för jobb.

Hur mätte vi sociala missuppfattningar?

Det vi kallar peerpointing är en metod som identifierar och motverkar sociala missuppfattningar. Genom att fråga människor om deras egna attityder och deras uppskattningar av andras attityder kan vi identifiera gap mellan egentliga åsikter och vad vi tror om varandra.

I detta projekt mätte vi missuppfattningar i ett antal konkreta energirelaterade frågeställningar. Datainsamlingen skedde maj–juni 2025 genom webbenkäter besvarade av en uppsättning olika slumprekryterade urval.

¹⁵ Bursztyn m.fl, 2020

Peerpointing

En metod för att identifiera och motverka sociala missuppfattningar.

Forskning har visat att vi ofta missbedömer våra medmänniskors attityder till hållbar omställning. Dessa missbedömningar, eller sociala missuppfattningar, hämmar omställningen eftersom våra beteenden och vårt beslutsfattande påverkas av vad vi tror om andra. Peerpointing är en metod för att identifiera och motverka sociala missuppfattningar.

Identifiering: Genom att fråga människor både om deras egna attityder och om deras uppskattningar av andras attityder kan vi identifiera gap mellan egentliga åsikter och vad vi tror om varandra.

Motverkande: Genom att kommunicera insikter om sociala missuppfattningar kan vi minska dem och stärka ett informerat beslutsfattande, grundat i kunskaper om andras åsikter i stället för på snedvridna uppfattningar.

Ett riksrepresentativt (kön, ålder, geografi), ett lika stort "landsbygdsrepresentativt" sett till hela landet samt 17 urval för specifika kommuner, varav projektets finansiärer har aktuella intressen i 13 och de andra fyra ligger i elnätsområde 4 (där det tidvis råder stor effektbrist).

Indikator Opinion administrerade och rekryterade, med inbjudningar via brev och påminnelser via SMS och/eller Kivra. I de 13 kommunerna bjöds även kommunpolitiker in (via e-post och e-postpåminnelser) till att svara på en anpassad version av enkäten. Som väntat var dock politikernas svarsfrekvens låg, bara ca 13 % eller något högre.

Totalt svarade 760 personer ur det riksrepresentativa urvalet på enkäten. Rapporten fokuserar främst på deras svar, men presenterar bl.a. också resultat som särskilt berör boende på landsbygden – vilket är av stor relevans för vindkraftsprojekt. För att få meningsfulla antal svar i de analyserna används svar från alla urval (förutom politikerna).

I analyser där deltagare som inte hör till det nationellt representativa urvalet ingår används gängse metod för statistisk viktning för att få till representativa resultat vad gäller kön, ålder och partival i rikdagsvalet 2022.

760

760 deltagare i nationellt representativt urval (men totalt fick vi in 7 399 enkätsvar från kommuninvånare).

I analyser med svar från områden/grupper där vi zoomade in extra genomfördes viktning.

222

222 svar från inbjudna kommunpolitiker.

30%

Svarsfrekvensen var 30 % för det riksrepresentativa urvalet, 28 % för de 17 kommuner vi zoomade in extra på, samt drygt 13 % för lokalpolitiker i 13 av dessa kommuner.

Enkäterna togs fram i samarbete med deltagande aktörer samt efter input från flera utomstående organisationer. Utöver frågeställningarna vi visar här i rapporten användes standarduppsättningar av demografiska frågor för ålder, kön, tätort/landsbygd, partipolitiska sympatier samt politisk ideologi. Enkätens olika versioner finns att ladda ned på:

bit.ly/missuppfattad-motvind-enkat

I alla frågor där vi mätte uppfattningar om andras åsikter frågade vi först om det och sen om vad man själv tycker, se exempel till höger.

För tre av kommunerna vi zoomade in på användes en GIS-baserad urvalsram för att nå närboende runt en planerad vindkraftsparks tilltänkta läge.

För att hålla nere längden på enkäten, och därmed hålla uppe svars-kvaliteten, avgränsade vi denna undersöknings mätningar av sociala missuppfattningar kring energilösningar så här. För att inte frustrera deltagarna ingick dock ändå frågor om vad man själv tycker även om nya solcellsparker respektive om energieffektiviseringar. Dessutom fanns möjlighet att skriva fritt i öppna frågor.

De mest centrala frågorna såg ut så här:

Om andra:

“Av 100 andra vuxna i din kommun, hur många tror du ställer sig positiva till att...” /

Om en själv:

*“Hur mycket instämmer du i följande påståenden?
Jag ställer mig positiv till att...”*

... öka elproduktionen genom ny kärnkraft i kommunen?

... öka elproduktionen genom ny kärnkraft i andra kommuner?

... öka elproduktionen genom ny landbaserad vindkraft
i kommunen?

... öka elproduktionen genom ny landbaserad vindkraft inom
5 km från där [de/jag] bor?

... införa olika energilagringssmöjligheter relaterade till
batterier och vätgas i kommunen?

På frågorna om andra fick deltagarna dra i en slider och välja ett antal mellan 0–100. På frågorna om vad man själv tyckte användes en femgradig skala: "Instämmer inte alls", "Instämmer delvis inte", "Varken eller", "Instämmer delvis" och "Instämmer helt", samt ett "Vet ej/Ej relevant". Samma format användes i frågor om undergrupper och om policy.

Frågorna om andra gick att hoppa över eller att svara "Vet ej/Ej relevant" på men för att motverka att denna utväg valdes användes en mjuk prompt: "Du har svarat "Vet ej" på en eller flera av frågorna om hur du tror att andra tycker. Det går utmärkt, men om du inte har en uppfattning i frågan går det också bra med en gissning." respektive "Du har inte svarat på en eller flera av frågorna om hur du tror att andra tycker. Är du säker på att du vill gå vidare? Om du inte har..."

Vi ämnar försöka göra kompletterande datainsamlingar i olika län, inklusive fler inzoomningar på specifika kommuner. I det arbetet välkomnar vi samarbeten även med offentliga aktörer och organisationer som inte direkt jobbar med elproduktion.

Se rapportens sista sida för mer info.

Huvudsakliga resultat

Det går att sammanfatta de viktigaste resultaten i fyra punkter. I detta avsnitt går vi igenom den understödjande datan för dessa.

1. Majoriteten vill ha mer vindkraft i sin kommun, men invånarna tror inte det – och underskattar särskilt stödet på landsbygden.

2. Stödet för dagens kommunala veto kring vindkraft är begränsat men överskattas stort.

3. Även kommunpolitiker underskattar stödet för mer vindkraft.

4. Förståelsen för opinionsläget kring kärnkraft verkar betydligt bättre än kring vindkraft.

1.

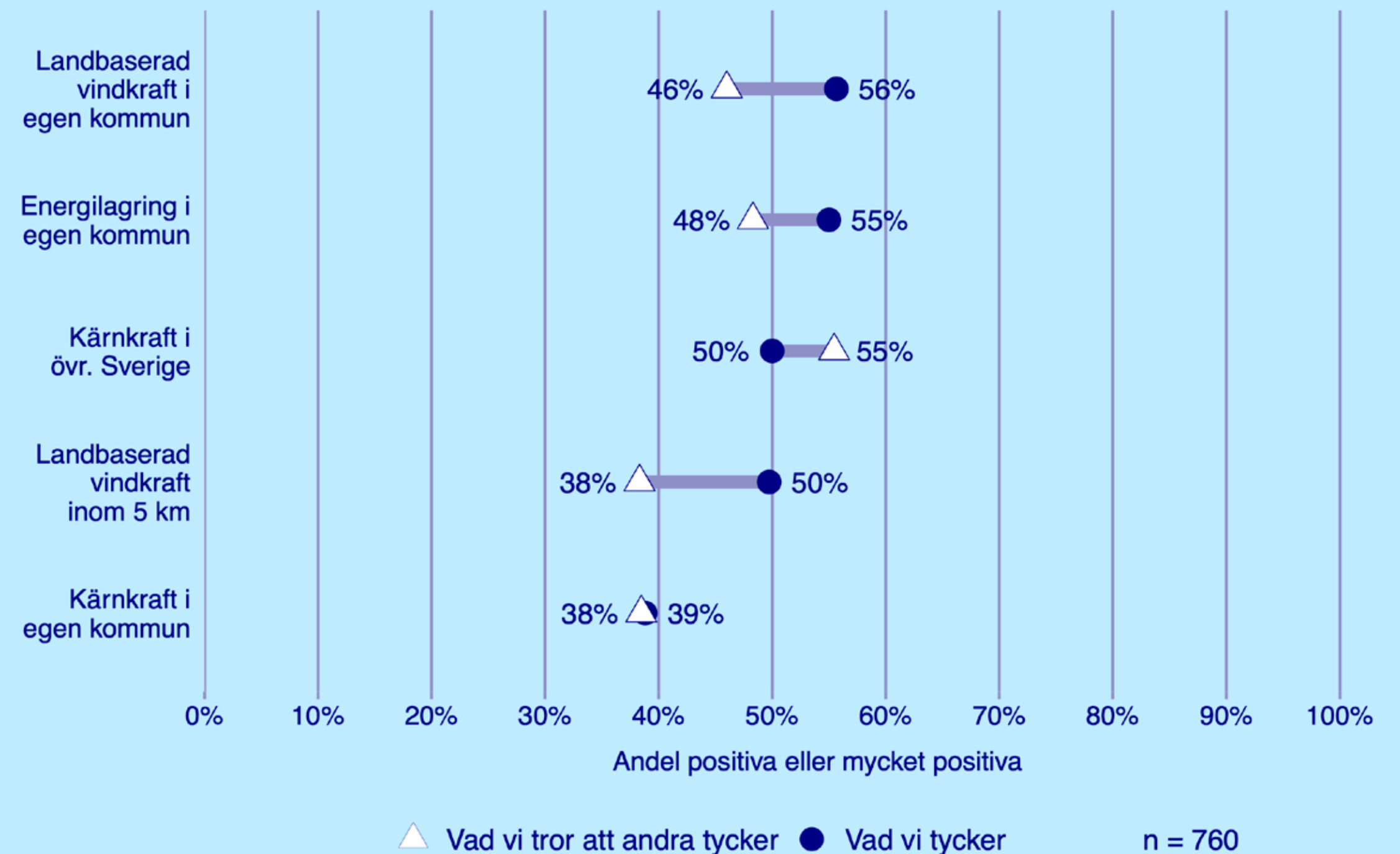
Majoriteten vill ha mer vindkraft i sin kommun, men invånarna tror inte det – och underskattar särskilt stödet på landsbygden

Det riksrepresentativa urvalet trodde i genomsnitt att 46 % av andra vuxna i kommunen instämde helt eller delvis i att de ställer sig positiva till mer landbaserad vindkraft i kommunen. Detta visade sig inte bara vara en underskattning överlag utan även en uppfattning om att bara en minoritet är positivt inställda, trots att en majoritet på 56 % var det.

Både det faktiska stödet och missuppfattningarnas storlek varierar så klart mellan olika delar av landet, Se s. 16 för mer om detta, med omfattande missuppfattningar i flera av kommunerna vi zoomade in på – och inga med noll underskattningar eller med överskattningar.

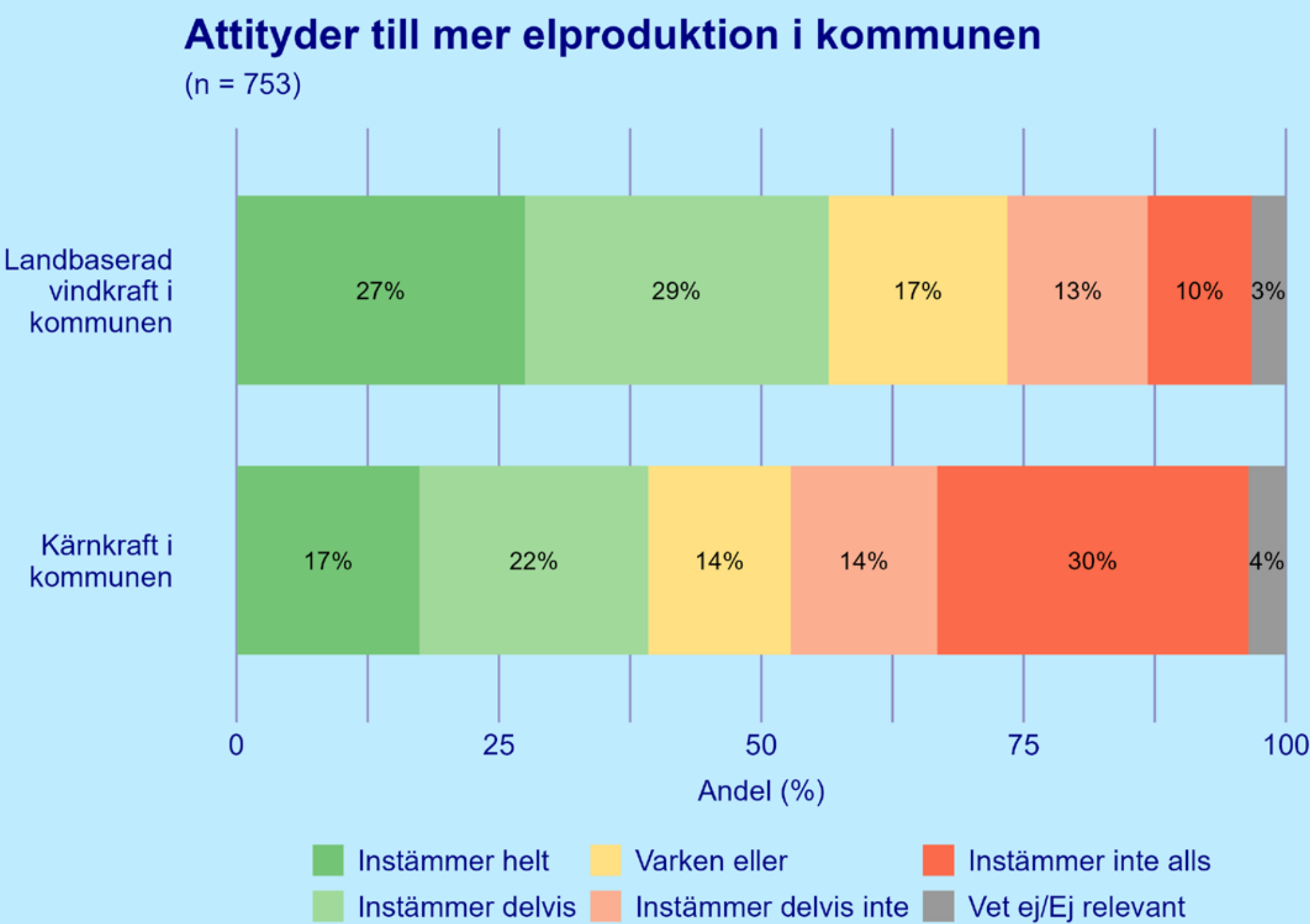
Notera att stödet för vindkraftsutbyggnad som väntat sjunker lite när frågan handlar om inom 5 km från hemmet. Samtidigt ökar dock underskattningen något.

Opinion och sociala missuppfattningar om: Mer av olika energislag/-lösningar

För ny kärnkraft var missuppfattningarna obetydliga vad gäller i egen kommun och, om något, en överskattning av stödet vad gäller i övriga Sverige.

I likhet med tidigare opinionsundersökningar ser vi på den nationella nivån för övrigt ett högre stöd (och mindre motstånd, se grafen) för ny landbaserad vindkraft i ens kommun än för ny kärnkraft i ens kommun.

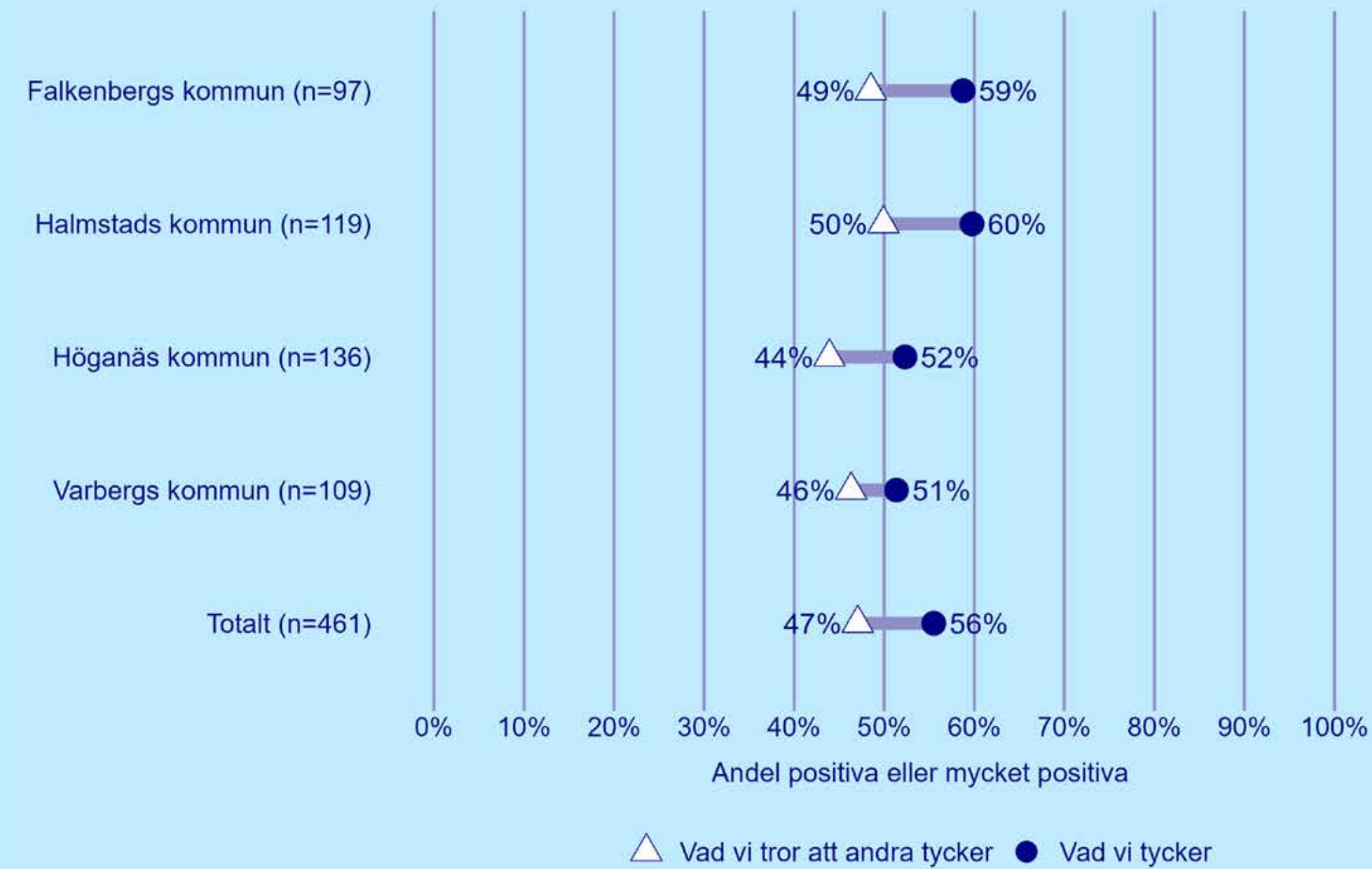

Till havs

Undersökningen har prioriterat frågor om landbaserad vindkraft. I fyra utvalda kommuner på västkusten hade vi emellertid möjlighet att beställa något högre antal svar än vad det nationellt representativa urvalet gav där.

Vi valde att fråga invånarna där även om havsbaserad vindkraft. Resultaten visar väldigt snarlika missuppfattningar – inklusive på vardera sida 50 % -strecket – som för landbaserad vindkraft. Det är fortfarande relativt få svar men datan visar en tydlig tendens.

Opinion och sociala missuppfattningar om:
Mer havsbaserad vindkraft

På landet och till vänster

Vi frågade också vad deltagarna trodde om hur pass positiva några olika geografiska respektive ideologiska undergrupper ställer sig till mer vindkraft respektive kärnkraft i kommunen.

Vi ser starka tecken på att de totala missuppfattningarna verkar drivas framförallt av att stödet för mer vindkraft i kommuner underskattas när det kommer till attityderna hos landsbygdsbor respektive vänsterideologiskt inriktade.

Vad gäller landsbygden var alla invånarnas genomsnittliga uppfattning att 32 % av landsbygdsborna var positivt inställda. Den faktiska siffran var 43 %.* Däremot innehöll uppfattningen av stödet hos tätortsborna i genomsnitt ingen missuppfattning: 53 % uppfattat stöd mot 54 % faktiskt. Eftersom vi ser detta mönster inte bara på totalen utan också i de flesta av kommunerna vi zoomade in på (och i det nationellt representativa urvalet) bedömer vi att skillnaden är robust och att det är rimligt att säga att landsbygdens stöd missuppfattas mer än tätortens.

* Dessa siffror är för alla kommuninvånares svar, inte bara i det nationellt representativa urvalet, för att få gott om svar från varje undergrupp. För att hålla nere enkätlängden lät vi hälften svara om undergruppernas stöd för vindkraft och den andra hälften om undergruppernas stöd för kärnkraft, så bara ca en fjärdedel av det totala antalet svar kvarstår för varje undergruppsanalys. Att vi expanderade poolen till alla svar är inte problemfritt heller dock utan innebär att 17 kommuner är överrepresenterade.

Vad gäller den politiska dimensionen ser vi att stödet hos invånare på vänstersidan underskattades lika mycket – 52 % uppfattat stöd mot 64 % faktiskt – medan stödet hos invånare på högersidan underskattades bara marginellt, om ens något: 36 % uppskattning mot 39 % faktiskt stöd).

Enligt samma logik som ovan slår vi fast att de som ser sig själva som mer vänster än höger missuppfattas mer än de som bekänner sig mer åt högerhållet, när det gäller vindkraftsutbyggnad i sin kommun.

Stödet för vindkraft underskattas i samtliga kommuner

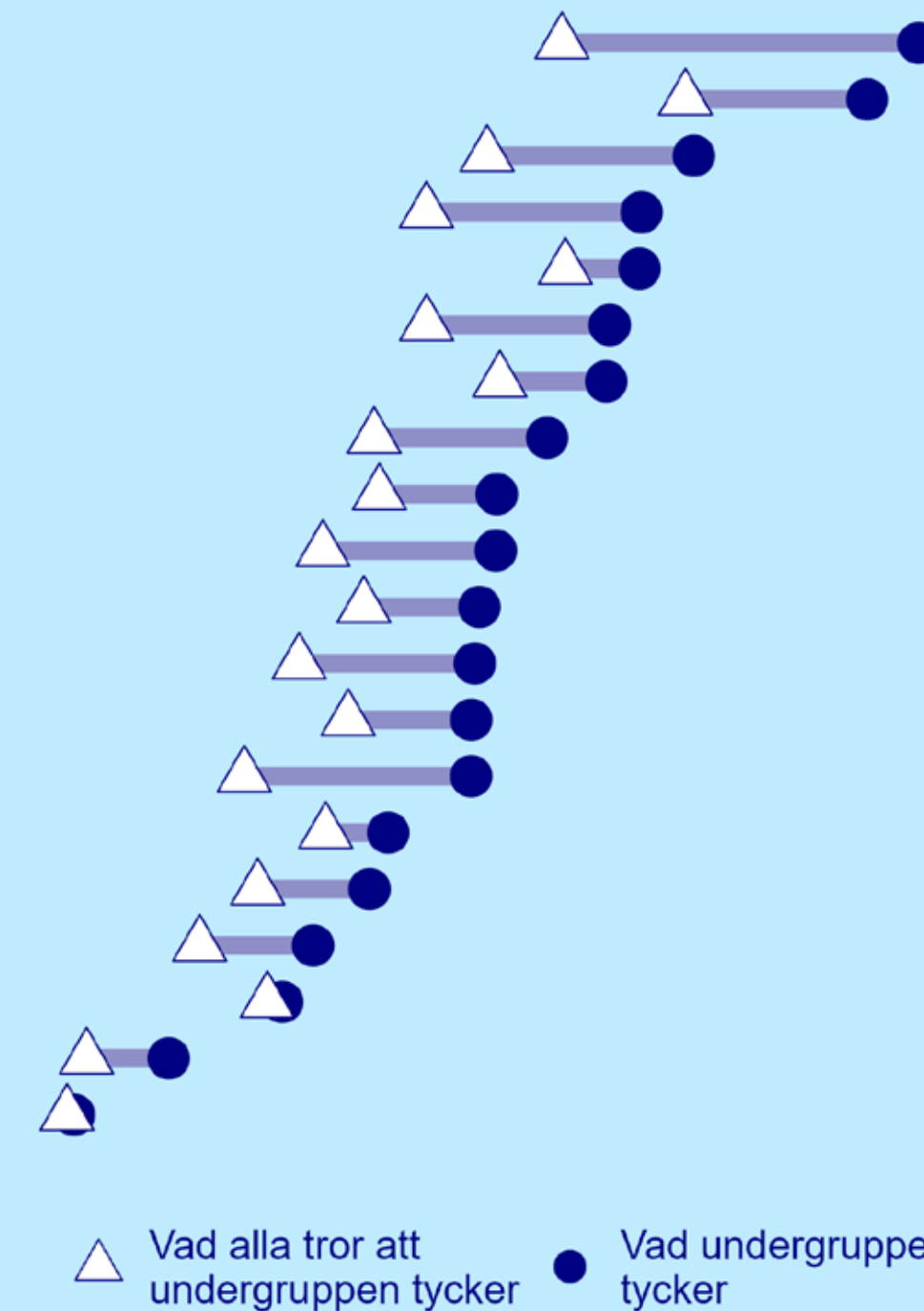
Graferna här visar att det i 18 av 20 kommuner (för vilka vi har tillräckligt med svarsdata) råder underskattningar av stödet för mer landbaserad vindkraft i kommunen. Hela 18 procentenheters skillnad som högst, 3 som lägst. Ingen överskattning någonstans.

I sju av dessa 20 kommuner tror man att under 50 % ställer sig positiva, medan det i själva verket är fler än 50 %.

Även vad gäller uppfattningen om landsbygden är resultaten starkt konsekventa: i nästan samtliga av dessa kommuner var underskattningen av stödet hos landsbygdsbor större än underskattningen av stödet hos alla kommuninvånarna, ofta betydligt större.

I tre kommuner ställde vi dessutom frågor om konkreta planerade vindkraftsparker, formulerat som "Av 100 andra vuxna i kommunen, hur många tror du tycker att kommunen bör stoppa projektet utan att det prövas av miljöprövningsdelegationen?" I alla tre överskattades motståndet och i två uppfattades det faktiskt övervägande stödet vara begränsat, i minoritet.

Opinion och sociala missuppfattningar om: Mer landbaserad vindkraft i egen kommun

Ställer sig positiva till att öka elproduktionen genom ny landbaserad vindkraft i kommunen. Invånarna i 20 kommuner.

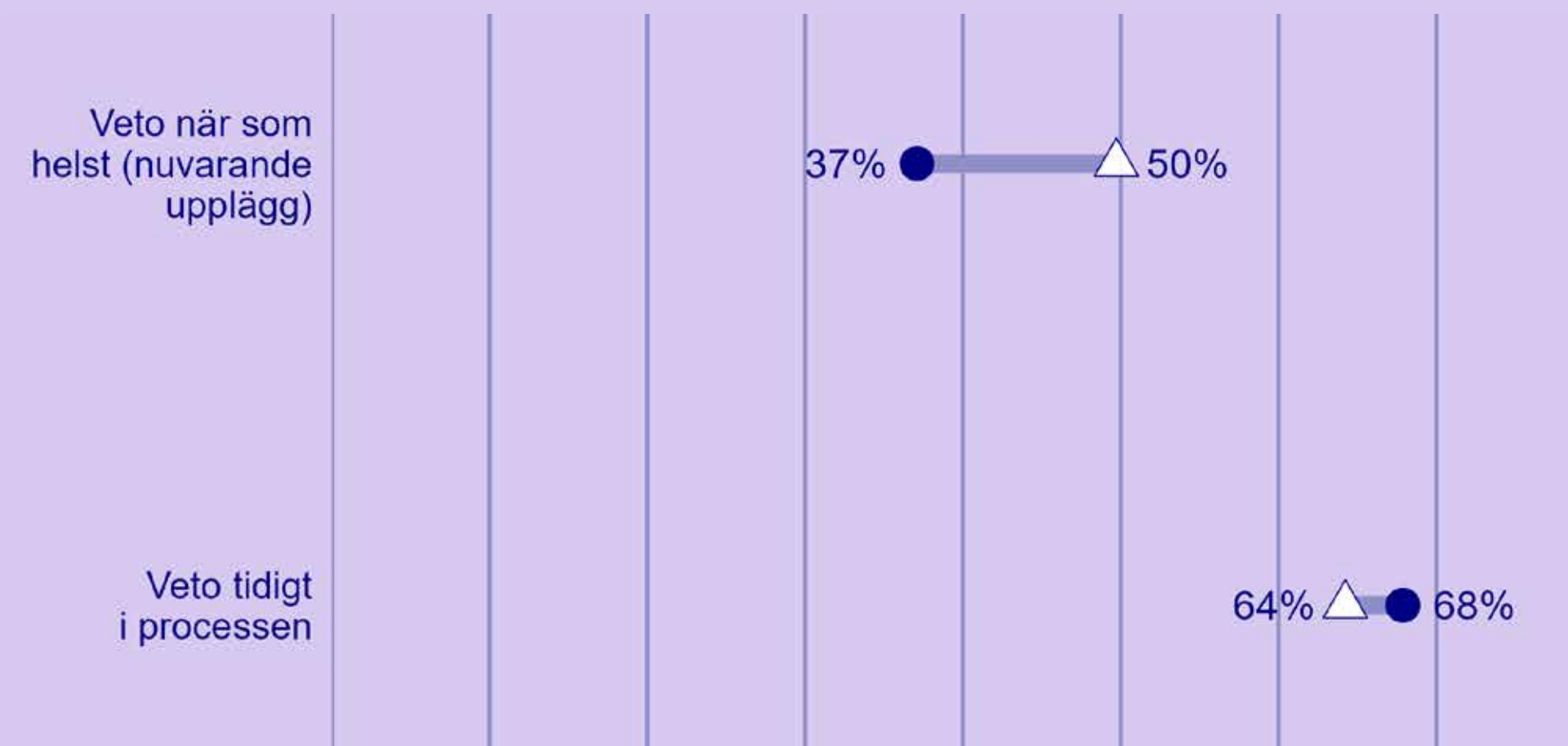
2.

Stödet för dagens kommunala veto kring vindkraft är begränsat men överskattas stort

En del av enkäten inleddes så här:

“För att få bygga en vindkraftspark behövs ett miljötillstånd. Länsstyrelsen gör en miljöprövning av projektets ansökan och utöver det krävs ett godkännande från kommunen, något som kallas vetorätt. Vetorätten kan användas ända fram till att projektet får tillstånd, vilket normalt är 7–8 år efter att projektet påbörjats.”

Sen frågade vi: *“Av 100 andra vuxna i kommunen, hur många tror du instämmer i att kommunen ska ha vetorätt men att kommunens eventuella nej till en vindkraftspark ska komma tidigt, innan företag hunnit arbeta i flera år med ett projekt och engagerat berörda, närboende, organisationer och myndigheter?”*

Därefter samma format men *“...instämmer i att kommunen ska fortsätta kunna säga nej till ett vindkraftsprojekt oavsett hur långt projektet har kommit i planering och utredningar?”*

Medan ingen social missuppfattning rådde kring det övervägande stödet för en reformerad vetoprocess fanns det en kraftig diskrepans vad gäller dagens utformning: i det riksrepresentativa urvalet sågs ett begränsat stöd på 29 % för att behålla den – men den genomsnittliga uppfattningen var att 47 % höll med. (För kommunpolitiker var siffran 55 % men där har vi bara 88 svar.)

Notera att antalet svar är relativt lågt. Det beror på att bara hälften av dem som svarade fick frågorna om vetot. Denna slumpmässiga indelning användes för att hålla nere längden på enkäten. Men vi ser väldigt snarlika siffror när vi tittar på över 3 600 enkätsvar (där 17 specifika kommuner alltså är överrepresenterade).

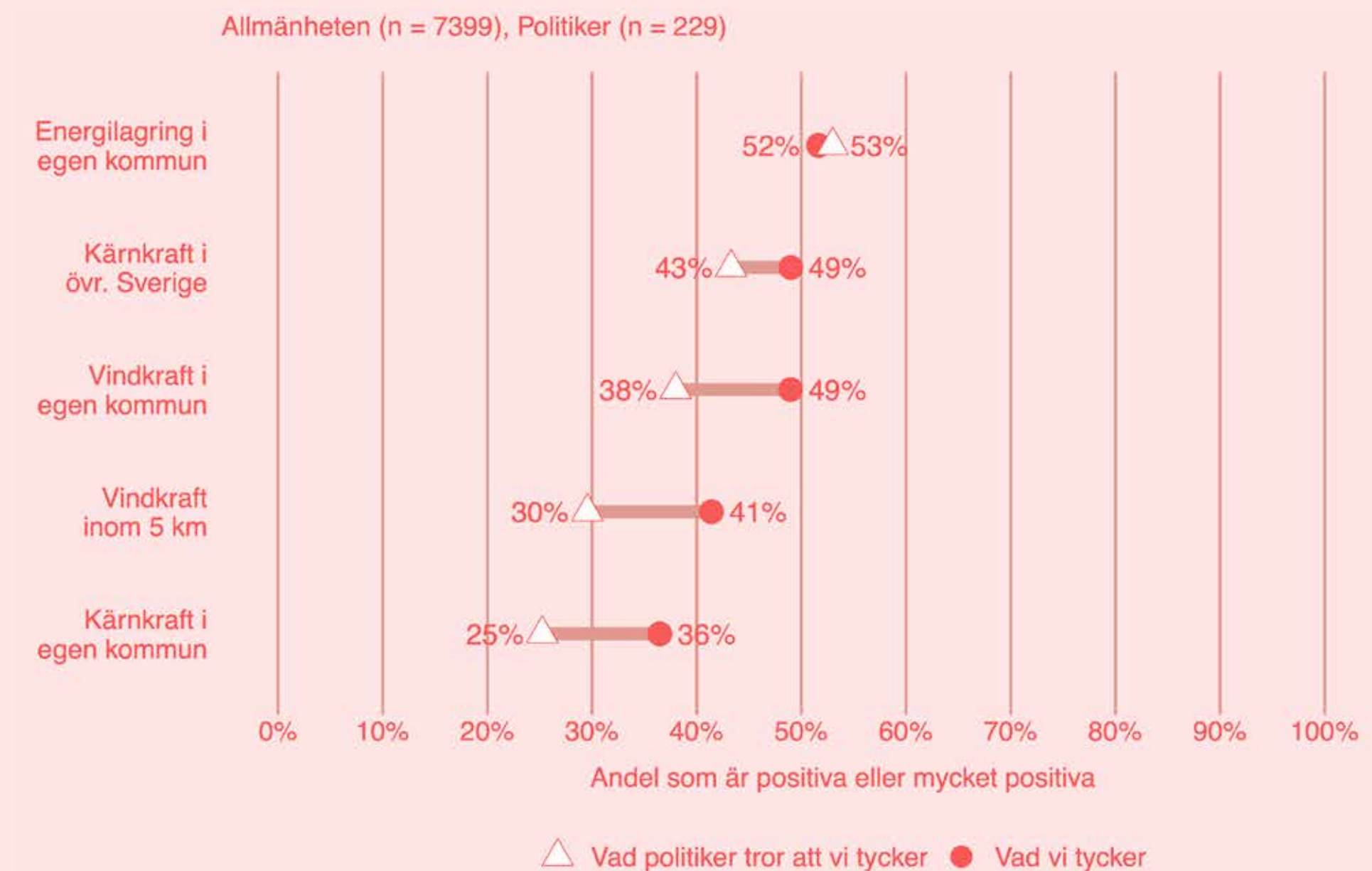
3.

Även kommunpolitiker underskattar stödet för mer vindkraft

Resultaten från kommunpolitikernas enkätsvar tyder starkt på att även de har betydelsefulla missuppfattningar om stödet för olika energilösningar. Underskattningarna är särskilt stora vad gäller vindkraft. Jämför vi med motsvarande graf för allmänheten (se s. 10; i båda visar punkterna vad allmänheten i det riksrepresentativa urvalet tycker) står det klart att politikerna underskattar väljarnas stöd för vindkraft lika mycket eller mer än vad väljarna själva gör.

Dessutom underskattade kommunpolitikerna stödet för ny kärnkraft i den egna kommunen. Det gjorde inte allmänheten. Observera dock att antalet kommunpolitiker som svarade är lågt samt att grafen därför visar den mest betydelsefulla jämförelsen som datan tillåter: kommunpolitiker från 17 kommuner ställt mot ett nationellt representativt urval av den svenska allmänheten. Alla dessa resultat behöver därför tolkas försiktigt.

Opinion och sociala missuppfattningar om: Mer av olika energislag/-lösningar

Resultaten ligger i linje med studier från Storbritannien och Tyskland som visat exempel på att politiker ofta verkar ha större sociala missuppfattningar om väljarna än vad väljarna själva har, se s. 5.

4.

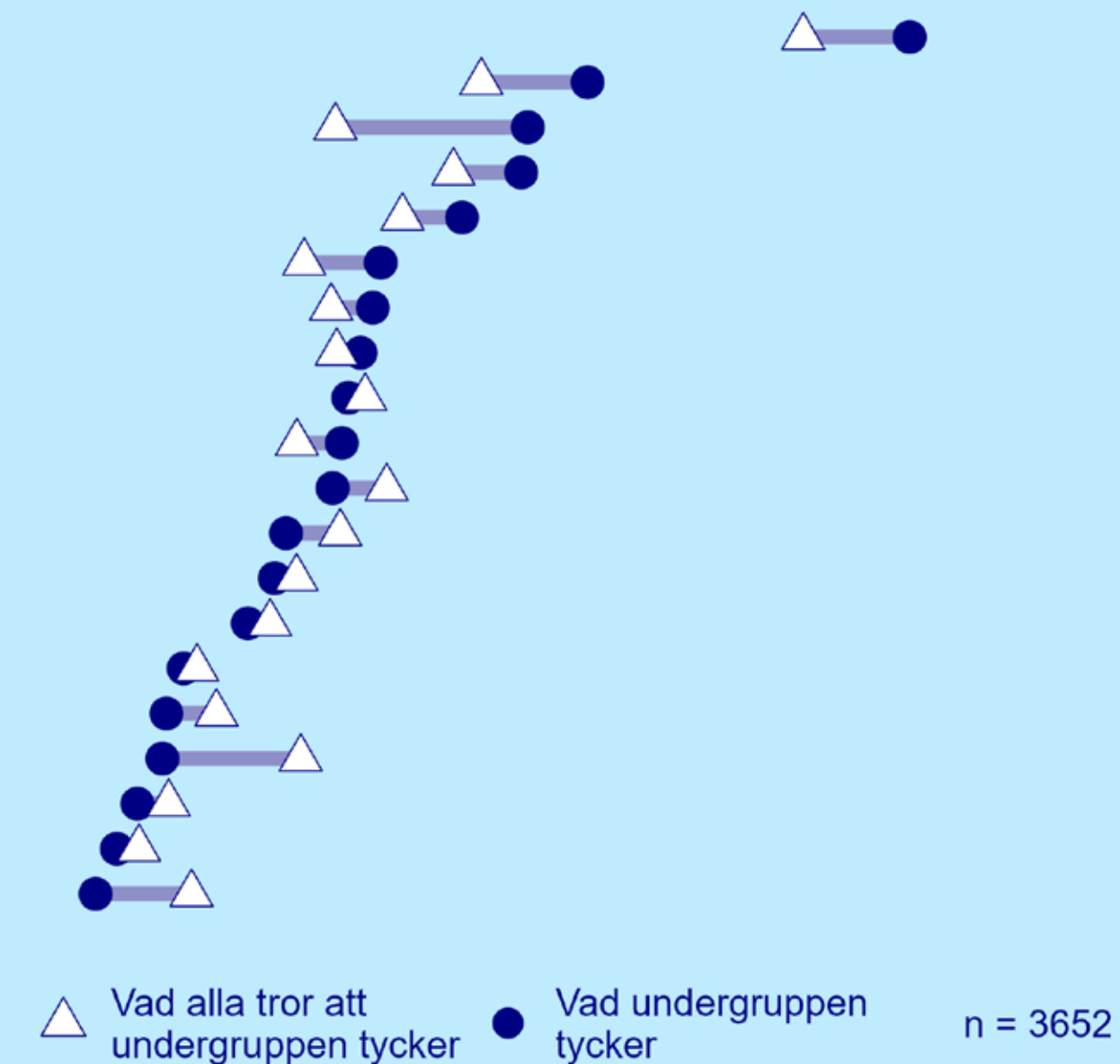
Förståelsen för opinionsläget kring kärnkraft verkar betydligt bättre än kring vindkraft

Som vi redan sett på nationell nivå och som grafen till höger visar var missuppfattningarna kring stödet för ny kärnkraft i egen kommun alltså av obetydlig storlek (och dessutom i olika riktningar).

Vad gäller stödet för mer kärnkraft i övriga Sverige var det, om något, en överskattning, se s. 12. Svenskarnas förståelse för opinionsläget kring kärnkraft verkar alltså betydligt bättre än kring vindkraft. Kanske bekräftar detta vår uppfattning om att det för vindkraften finns en starkare dynamik av en högljudd minoritetsåsikt och en tyst majoritetsposition.

Det faktiska stödet för ny kärnkraft var på nationell nivå lägre än för ny vindkraft, se s. 12–13. I ett fåtal kommuner gällde dock det motsatta.

Opinion och sociala missuppfattningar om: Mer kärnkraft i egen kommun

Ställer sig positiva till att öka elproduktionen genom ny kärnkraft för samma 20 kommuner som på s. 16.

Övriga resultat

Upplevelse av att bo nära vindkraft

På frågan "Bor du nu eller har du tidigare bott inom 5 km från vindkraftverk?" svarade en femtedel av alla kommuninvånare Ja på frågan.

Av dessa uppgav:

- 56 % att de inte störs / stördes av vindkraftsparkerna
- 28 % att de störs lite / stördes lite
- 16 % att de störs mycket /stördes mycket

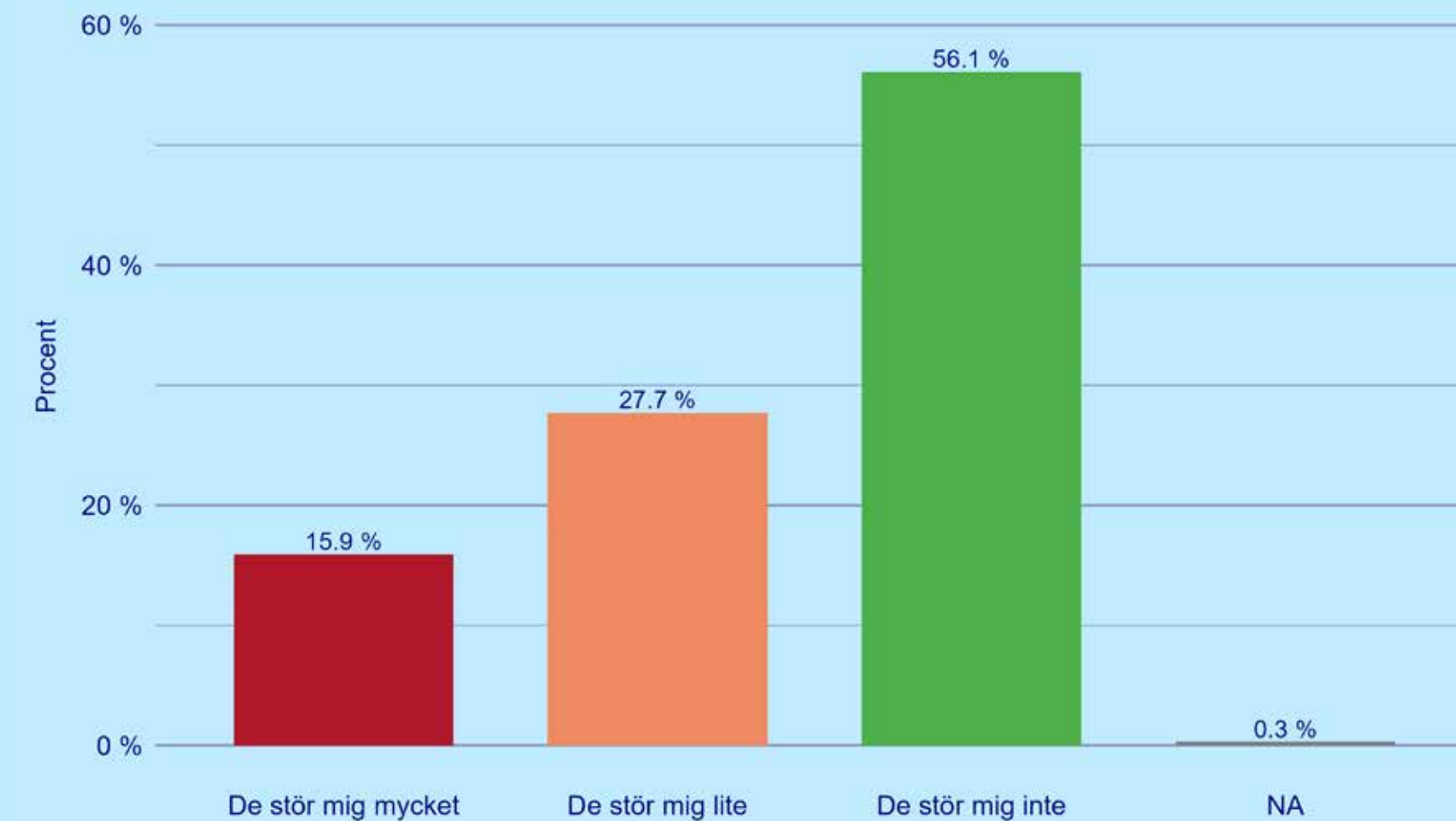
När samma grupp fick frågan om i vilken utsträckning vindkraftverken påverkat deras upplevelse av landskap, friluftsliv och vardag svarade:

- 23 % att påverkan var mindre negativ än de trott
- 59 % att den var ungefär som väntat
- 17 % att den var mer negativ än de trott

Svaren bygger på alla deltagare i våra urval (förutom politikerna), för att få ett tillräckligt stort underlag.

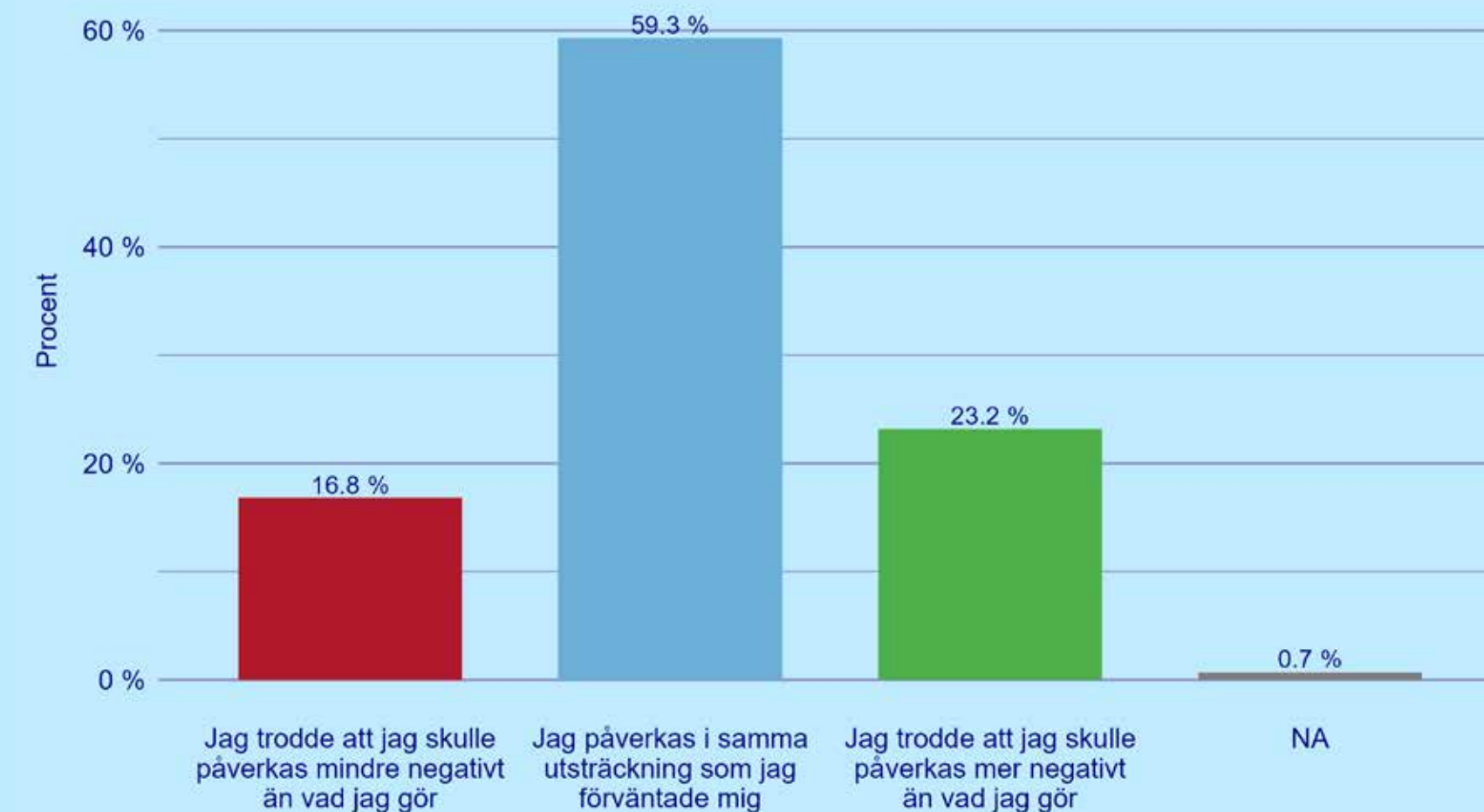
Upplevd störning – fördelning av svar

n = 1498

Upplevd störning – jämfört med förväntan

n = 1498

Missuppfattningar om hur svenskarna vill att energisystemet ska utformas

Enkätens första fråga ramades in så här: "Enligt Energimyndighetens långsiktiga prognoser kommer Sveriges elbehov att öka med 70–160 % till år 2050. Elektrifiering av industri och transport samt utbyggnad av datacenter är viktiga anledningar. På vissa håll står verksamheter redan idag utan den elförsörjning de önskar. Samtidigt är det en samhälls-ekonomisk och politisk fråga i vilken utsträckning och hur energisystemet ska byggas ut."

Därefter frågade vi "Vad tror du att allmänheten i din kommun tycker är viktigast i utformningen av energisystemet?" samt, direkt efter, "Vad tycker du är viktigast i utformningen av energisystemet?" Deltagarna ombads ange 1–3 alternativ av sju möjliga och kunde också ge ett fritt svar. Svarsalternativens ordning slumpades för varje deltagare.

De största missuppfattningarna låg på 8–11 procentenheter.

Det mest anmärkningsvärda var att "Låga, stabila elpriser för hushåll och industri" överskattades som viktig faktor (men var ändå det som överlägset flest klickade i, 68 %). Däremot underskattades "Låg påverkan på klimatet", "Låg påverkan på biologisk mångfald" och "Självförsörjande elproduktion".

Ungefär en femtedel angav "Närproducerad energi", "Påverkan på landskap" och "Påverkan på lokalboende", och där såg vi inga missuppfattningar.

Förslag på sätt att sprida och använda undersökningen

Följande sidor innehåller förslag på sätt att använda undersökningens resultat. Idéerna baseras på samtal med undersökningens finansiärer och på Peerpointing-initiativets kunskap inom kommunikation och påverkansarbete. Dessa tips och förslag riktar sig främst till finansiärerna men även till andra som vill kommunicera resultaten eller vill påskynda klimatomställningen genom att skapa förutsättningar för välgrundat beslutsfattande.

Skriv pressreleaser, debattartiklar och gör intervjuer - hänvisa till rapporten. Genom gemensamma och synkade aktiviteter kan man få mer uppmärksamhet och nå längre ut.

Använd undersökningen som underlag för samtal och kunskapspridning. Till exempel öppna medborgardialoger där människor får ställa frågor och mötas. Det kan leda till att gapet mellan uppfattad och verklig opinion minskar hos allmänhet och politiker.

Låt experter och lokalpolitiker diskutera missuppfattningen och hur det påverkar besluten i poddar och panelsamtal.

För dialog med lokalpolitiker, inte minst om att underskattningar av vindkraftsstödet framförallt verkar handla om kommuninvånarnas uppfattning om stödet bland landsbygdsborna.

Dela/rikta inlägg om undersökningen och länka till rapporten.

Kontakta lokalmedia och lokala influencers och gör det enkelt för dem att vidarefördela resultaten till sina publikker.

"Fler än vad de flesta tror är positiva till mer vindkraft i kommunen.

Varför tror du att det finns en sån underskattning?"

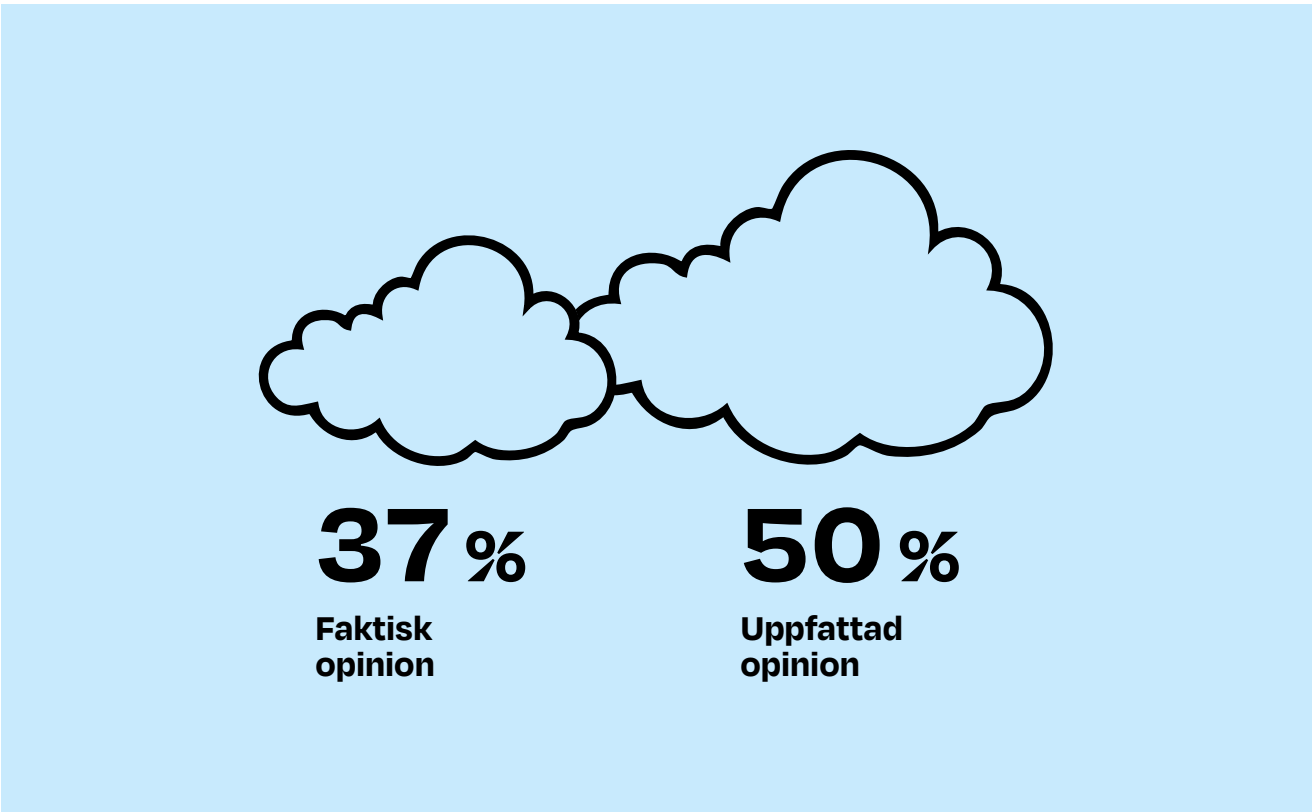
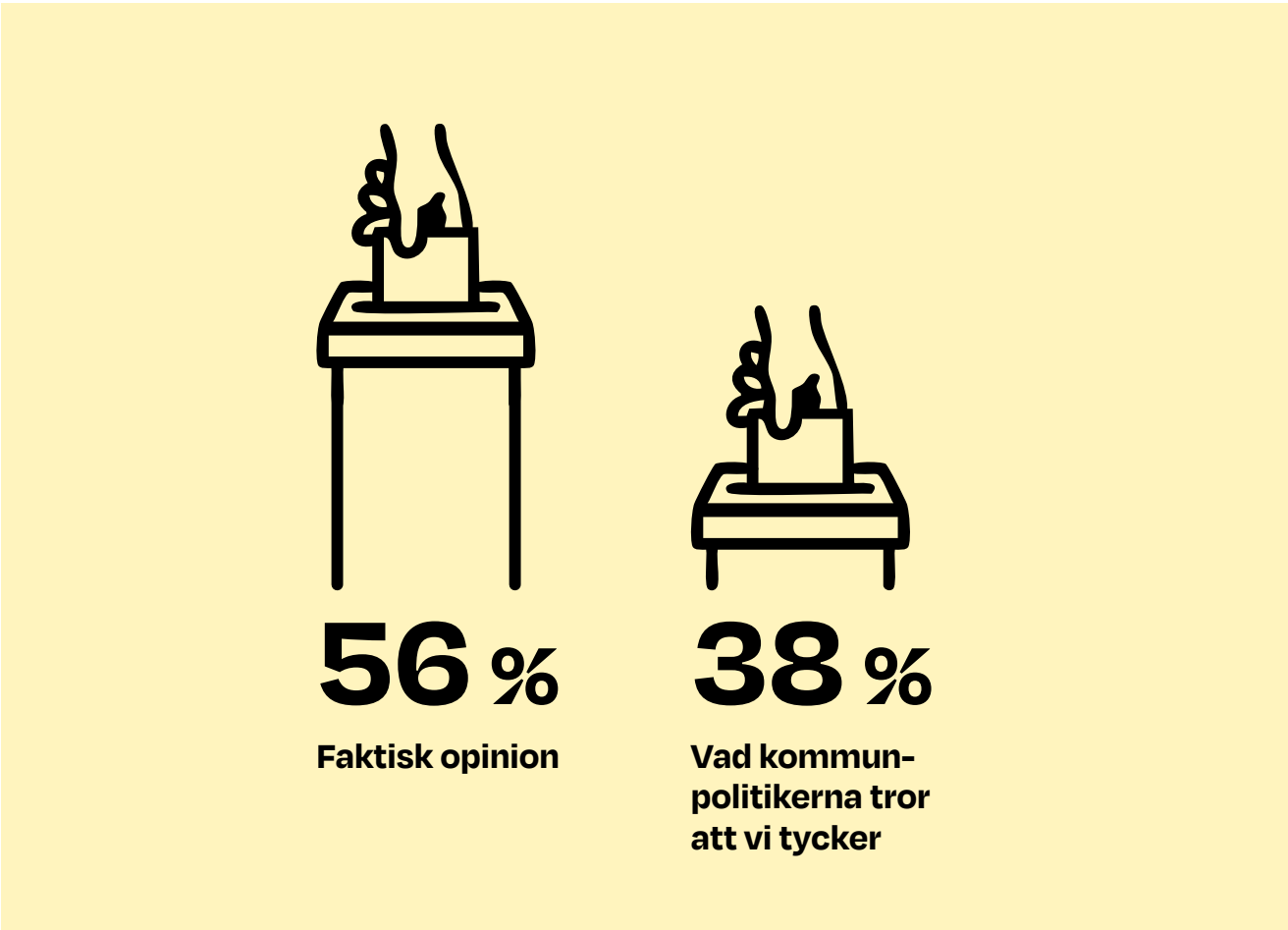

Berätta om exempel på vindkraftsparker där de boende har sagt att de över-skattade hur påverkade de skulle bli. Ett exempel är vindkraftsparken Lillgrund (bilden), söder om Öresundsbron. Där gjordes det en undersökning som visade på just detta. Foto: Vattenfall

Sprid kunskap om missuppfattningarna genom att intervjua folk på stan och publicera som korta filmer i sociala medier. Inspirera kommunen och andra lokala aktörer till att göra uppföljande mätningar för att se om missuppfattningarna minskar eller ökar.

En orsak till sociala missuppfattningar är att vissa grupper hörs mer än andra. Denna rapports resultat kan inspirera politiker och tjänstepersoner till att ta in åsikter från invånarna på sätt som är mer inkluderande och bättre speglar folkviljan.

Visa på de sociala missuppfattningarna genom de olika insikterna projektet kommit fram till. Skillnader mellan faktisk och uppfattad opinion, myter och fakta med mera.

Lyft fram att det finns mycket missuppfattningar kring klimatfrågor och att vi vill mer än vad de flesta tror. Sprid kunskap om bakomliggande effekter såsom pluralistisk ignorans och falsk konsensus.

Ta hjälp av experter för att förklara och kommunicera olika aspekter av effekterna av sociala missuppfattningar. Bilden på Johanna Engström kommer från Peerpointings event i Almedalen 2025.

Kommunicera andra undersökningars resultat som visar på sociala missuppfattningar i klimatfrågan. Inlägget ovan bygger på siffror från Global Climate Change Survey. Om det går, prata i termer av "7 av 10 kommuninvånare stödjer". Forskning har visat att kommunikation av siffror får högre effekt ju mindre abstrakt den är.

Låt verkliga personer som målgruppen du vill nå identifiera sig med reagera på resultaten (t.ex. bryr sig landsbygdsbor mest om vad andra landsbygdsbor tycker).

Arbeta med digitala verktyg gentemot allmänheten till exempel interaktiva quiz som avslöjar skillnaden mellan uppfattad och verklig opinion.

Budskap att använda när man kommunicerar om undersökningen

Övergripande insikter

"I tider där desinformation och polarisering är på uppgång kommer sociala missuppfattningar med stor sannolikhet att öka. Peerpointing kan synliggöra skadliga missuppfattningar som saktar ner klimatomställningen. Genom att kommunicera missuppfattningarna kan vi hjälpa till att undanröja hinder."

Anna Kolback - Beteendeförändring och hållbarhetskommunikation, Studio Berget

Fler vill ha mer vindkraft än vad de flesta tror. Undersökningen visar att förståelsen brister kring hur mycket stöd utbyggnaden av vindkraft faktiskt har – inte minst på landsbygden. Detta är särskilt intressant eftersom stödet för mer vindkraft visar sig större än för mer kärnkraft.

Det finns många sociala missuppfattningar kring klimatfrågan. Vår undersökning visar att energifrågor inte är undantagna: stödet för vindkraft underskattas, medan stödet för det nuvarande kommunala vetot överskattas.

Om projektet

"Vi behöver fånga den tysta majoriteten. Inte bygga politik på den högljudda minoriteten."

Stephan Barthel - Programchef Fairtrans / professor på högskolan i Gävle

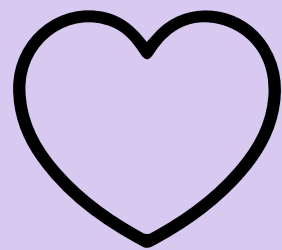
"Det är intressant att stödet för vindkraft underskattas i samtliga kommuner vi undersökt, medan en sådan trend inte syns för kärnkraft. Varför dessa sociala missuppfattningar uppstår är något vi gärna ser mer forskning kring."

Erik Gråd - Forskare och konsult, Anthesis

"Är detta redan den största opinionsundersökningen om energi som gjorts i Sverige? Klart är i alla fall att den är den mest omfattande när det gäller sociala missuppfattningar."

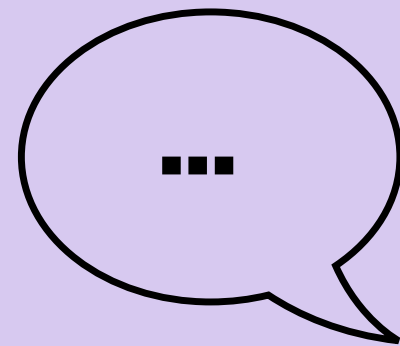
Tim Isaksson - Klimatstrateg och initiativtagare

Att tänka på när man ska sprida kunskap om sociala missuppfattningar i klimatrelaterade frågor

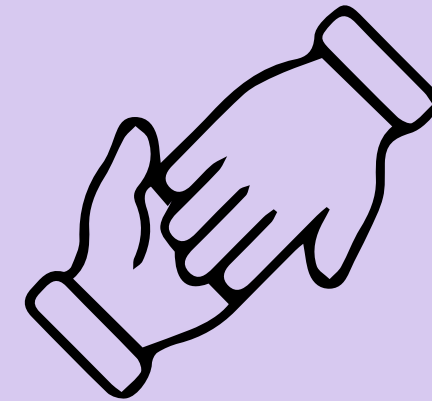
Skräddarsy budskapen

Anpassa kommunikationen efter sakfråga och målgrupp. Olika ämnen engagerar olika mycket och väcker varierande reaktioner. Målgruppens kunskapsnivå, intressen och värderingar varierar. Tänk också på vad ni som avsändare kommunicerar i sig, kommunicera på det sätt som bäst stöttar målet med budskapet.

Allt ska inte bli kommunikation

Alla insikter från undersökningen gör sig inte bäst som bred kommunikation – vissa kanske har störst effekt när de används strategiskt i bakgrunden.

Alla vill inte

Även om majoriteten verkar mer positiv till energiomställning än vi tror, finns det alltid de som är emot. Det är viktigt att bemöta alla röster med respekt och lyhördhet.

Referenslista

Andre, P., Boneva, T. Chopra, F., Falk, A., (2024). Globally representative evidence on the actual and perceived support for climate action. *Nature Climate Change* 14: 253–259.

Andre, P., Boneva, T. Chopra, F., Falk, A. (2021). Fighting climate change: The role of norms, preferences, and moral values. IZA Institute of Labor Economics Discussion Paper No 14518. 58 pp.

Balvig, F. & Holmberg, L. (2011). The ripple effect: A randomized trial of a social norms intervention in a Danish middle school setting. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 12(1): 3–19.

Bursztyn, L., González, A.L. & Yanagizawa-Drott, D. (2020). Misperceived social norms: Women working outside the home in Saudi Arabia. *American Economic Review* 110(10): 2997–3029.

Climate Barometer (2025). Estimated vs actual support and opposition to new onshore wind. <https://climatebarometer.org/climate-barometer-trackers?showgraph=22405975>, hämtad 2025-08-28.

Fang, X., Ettinger, J. & Innocenti, S. (2025). United Nations Environment Assembly attendees underestimate public willingness to contribute to climate action. *Communications Earth & Environment* 6(622). 6 pp.

Jiang-Wang, A., Fallucchi, F., van Kerm, P., Verheyden, B. (2025). Society might be greener than you think. Working Paper no 2025-07. LISER [Luxembourg Institute of Socio-Economic Research]. 36 pp.

Mildenberger, M. & Tingley, D. (2017). Beliefs about climate beliefs: The importance of second-order opinions for climate politics. *British Journal of Political Science* 49(4): 1279–1307.

Sevincer, A.T., Hostlowsky, L., Styhler, F., Hofmann, W. (2025) Politicians underestimate support for climate action even more than the general public. OSF Preprints. osf.io/kav53-v3

Sokoloski, R., Markowitz, E.M., Bidwell, D. (2018). Public estimates of support for offshore wind energy: False consensus, pluralistic ignorance, and partisan effects. *Energy Policy* 112: 45–55.

Sparkman, G., Geiger, N. & Weber, E. (2022). Americans experience a false social reality by underestimating popular climate policy support by nearly half. *Nature Communications* 13: 4779. 9 pp.

Sparkman, G., Ginn, J., Attari, S.Z., Weber, E.U. (2025). Americans and policymakers underestimate endorsement for the most popular climate solution narrative, combining personal and political action. *Communications Earth & Environment* 6(525). 12 pp.

Wenzel, M. (2005). Misperceptions of social norms about tax compliance: From theory to intervention. *Journal of Economic Psychology* 26(6): 862–883.

Tack till Göteborgs Universitet, Energikontor Väst och IVL Svenska Miljöinstitutet för kvalitetsgranskning av enkäten – och till Södertörns högskola, där Peerpointing-initiativets Erik Gråd är lektor.

Tack även till deltagarna vid Peerpointings paneldiskussion på Green Minds arena i Almedalen 27 juni 2025, där resultaten delades och diskuterades: Fairtrans, Viable Cities, Indikator Opinion, Nordiska Psykologi Kompaniet, Eolus och Volvo Group. Och tack till publiken!

Samtalet i Almedalen finns inspelat, det går att hitta på:
[linkedin.com/company/peerpointing](https://www.linkedin.com/company/peerpointing)

Bild från paneldiskussionen i Almedalen.

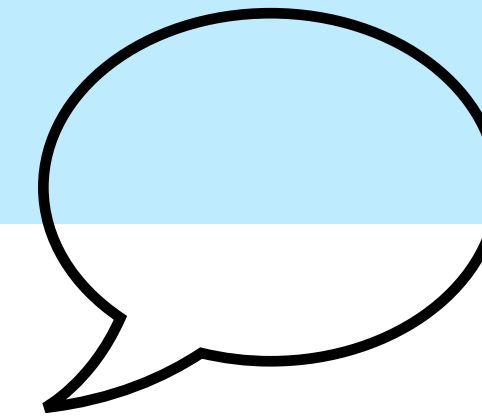
Intresserad av att veta mer om peerpointing? Har du en idé om var metoden skulle kunna appliceras?

Kontakta oss, vi kan föreläsa, facilitera workshops, hjälpa till med kommunikation, PR och designa nya undersökningar!

Vill du bidra till eller delta i projektet kring elförsörjning?

Vi vill göra mer datainsamling från politiker, fler inzoomningar, fler frågeställningar och mer kommunikation. Aktörer från alla sektorer och branscher är välkomna.

Följ initiativet på [linkedin.com/peerpointing](https://www.linkedin.com/company/peerpointing)

Kontakta oss!

Tim Isaksson - Initiativtagare / Felfritt
timisaksson@protonmail.com

Erik Gråd - Forskare och konsult / Anthesis
erik.grad@anthesisgroup.com

Maria Stenström - Påverkansarbete / Green Mind /
2030-sekretariatet maria@green-mind.se

Mattias Adolfsson - Påverkansarbete / Green Mind /
mattias@green-mind.se

Anna Kolback - Tjänstedesign, hållbar omställning,
kommunikation / Studio Berget anna@studioberget.se

*Hör av er om ni vill veta mer om datainsamlingen
eller resultatet!*